

קידוש במקום סעודה

יונתן שי פרידמן

דמסתברא דאין להחמיר בזה מ"מ לענין מחדר לחדר בודאי נכון לחוש לכתחלה לדעת הר"ן שמחמיר בזה **מיהו אם גם רואה מקומו נראה דיש להקל אפילו לכתחלה אם דעתו לזה בעת הקידוש:**

13. ערוך השולחן או"ח רעג:ד

וכתב רבינו הרמ"א בסעי' ג' דצריך לאכול במקום קידוש לאלתר או שהיה בדעתו לאכול שם מיד אבל בלאו הכי אפילו במקום קידוש אינו יוצא ואם היה בדעתו שלא לאכול שם מיד ונמלך ויבא עכ"ל... ויראה לי דלא לכתוב דאין הכוונה תיכף ממש בלי הפסק רגע אלא כלומר **שלא ימשוך זמן רב...** וז"ש המג"א בסק"ה בשם המהרי"ל דאין חילוק בין זמן קצר בין זמן ארוך ע"ש ג"כ הכוונה ארוך הרבה וקצר כלומר **לא כל כך ארוך** וגם מ"ש המג"א אם יצא ממקומו בינתיים צריך לקדש שנית ע"ש זהו ג"כ יציאה ארוכה לשוק **אבל לא יציאה בחצר או ברחוב** סמוך לבית וראיתי מי שלא פ"י כן ולא נהירא לי...

14. טור או"ח הלכות שבת סימן רעג

...כתבו הגאונים הא דאמרין אין קידוש אלא במקום סעודה אין צריך שיגמור שם כל סעודתו אלא אפילו אכל **דבר מועט או שתה כוס יין** שחייב עליו ברכה יצא ידי קידוש וגומר סעודתו במקום אחר **ודוקא** שאכל **לחם** או שתה **יין** **אבל אכל פירות לא...**

15. שולחן ערוך או"ח הלכות שבת רעג:ה

כתבו הגאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה, אפי' אכל דבר מועט, או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה, יצא ידי קידוש במקום סעודה וגומר סעודתו במקום אחר. **ודוקא אכל לחם או שתה יין, אבל אכל פירות, לא...**

16. מגן אברהם רעג:יא

בש"ג כתב דאף **בפירות דיו** דכל סעודת שבת נחשבת קבע ע"ש ודעת הטור והש"ע עיקר מ"מ נ"ל **דבאכול מיני תרגימ' מה' מינים יצא דהא עכ"פ חשיבי טפי לסעודת שבת מיין וכמ"ש סו"י רצ"ג** ושכר אף על גב דהוי חמר מדינה לא יצא בו במקום סעודה דלא סעי' כמו יין:

17. תוספות מסכת פסחים קא. ד"ה טעימו מידי

נראה דהיינו **טעימת לחם** כדאמרין בפ"ג דשבועות (דף כב:) כדאמר ר' אינשי ניטעום מידי ואזלי ואכלי ושתו ואם מועיל מיני תרגימא להשלים ג' סעודות שבת כמו בסוכה היינו **דוקא בסעודה שלישית** אבל לא בסעודת ערבית ושחרית שהם עיקר כבוד שבת.

18. שער הציון רעג:כט

הוא דעת הלבוש, ורבו אחרונים העומדים בשיטתו, ומכל מקום **בקידוש של שחרית יש לסמוך על המקילין אם אין לו יין כל כך**, אבל בקידוש של לילה אין להקל בזה, ואפילו אם ישתה עוד כוס אחד בלילה מלבד זה, גם כן יש לעיין אם נסמוך על זה, דכמה ראשונים חולקים על זה, כמו שכתב בחידושי ר' עקיבא איגר:

19. משנה ברורה רעג:כו

...אך אם **חלש לבו** קצת ואין לו עתה מחמשת המינים לסעוד אחר הכוס דעת איזה אחרונים **דיש לסמוך על הש"ג בשחרית** אבל בלילה בודאי אין לסמוך עליו...

20. שו"ת יביע אומר חלק ב – או"ח סימן יט

נשאלתי במה שנוהגים לבקר ביום שבת... אחר צאתם מבית הכנסת בבוקר. אם מותר לטעום שם פירות וממתקים ושאר כיבודים אחר הקידוש, אף על פי שאינם סועדים שם כלל. או יש לאסור מפני שאין קידוש אלא במקום סעודה... שהמקילים בזה **יש להם ע"מ שסימוכו**. ואין למחות בהם. ואעפ"כ טוב להודיע בדברין חן ונועם מלפני השבת, לאבי הבן או לחתן, שיכינו **עוגות ופת כסנין** לקהל המוזמנים בשבת, בכדי שכל א' מן המסובים יאכל כזית, והוי שפיר במקום סעודה. (או שכל אחד מן המסובים ישתה רביעית יין). ואם לא עשו כן, הצנועים מושכים את ידיהם מלטעום שם. הנלע"ד כתבתי.

1. תלמוד בבלי מסכת פסחים ק:קא.

אותם בני אדם שקידשו בבית הכנסת... שמואל אמר: אף ידי קידוש לא יצאו... דאמר שמואל: **אין קידוש אלא במקום סעודה**. סבור מינה: הני מיילי - מבית לבית, אבל ממקום למקום בחד ביתא - לא.

2. רשב"ם מסכת פסחים קא.

אף ידי קידוש לא יצאו. כדפרשינן טעמיה... דכתיב (ישעיה נח) וקראת לשבת עונג במקום שאתה קורא לשבת כלומר קרייה דקידוש שם תהא עונג ומדרש הוא...

3. פרי מגדים או"ח אשל אברהם רעג:ו

מיהו אם קידש כאן על מנת לאכול במקום אחר ואכל כאן יצא...

4. שולחן ערוך או"ח הלכות שבת ס' רעג

ג - **אם קידש ולא סעד, אף ידי קידוש לא יצא**. הגה: וצריך לאכול במקום קידוש לאלתר, או שיהא בדעתו לאכול שם מיד, אבל בלאו הכי אפילו אכל במקום קידוש אינו יוצא, ואם היה בדעתו שלא לאכול שם מיד, ונמלך ואכל, יצא. ו - ואם קידש בביתו ושמע שכנו ושלחנו ערוך לפניו, יוצא בו דשפיר הוי מקום סעודה. וכגון שנתכוין השומע לצאת, ומשמיע להוציא.

5. רמב"ם הלכות שבת כט:ח

אין קידוש אלא במקום סעודה, כיצד לא יקדש בבית זה ויאכל בבית אחר, **אבל אם קידש בזוית זו אוכל בזוית שניה**, ולמה מקדשין בבית הכנסת מפני האורחין שאוכלין ושותין שם.

6. רש"י מסכת פסחים קא.

ממקום למקום - מבית לעליה לא צריך לחזור ולקדש אם קידש שבת בבית והלך לאכול בעליה.

7. ר"ף מסכת פסחים כ.

הני מיילי מבית לבית אבל **מפינה לפינה לא**

8. שולחן ערוך או"ח הלכות שבת רעג:א

אין קידוש אלא במקום סעודה, ובבית אחד מפנה לפנה חשוב מקום אחד, שאם קידש לאכול בפנה זו ונמלך לאכול בפנה אחרת, אפי' הוא טרקלין גדול, א"צ לחזור ולקדש. וי"א שכל שרואה מקומו, אפילו מבית לחצר, א"צ לחזור ולקדש. וי"א שאם קידש במקום אחד על דעת לאכול במקום אחר, שפיר דמי, והוא שיהיו שני המקומות בבית אחד, כגון מחדר לחדר או מאיגרא לארעא, (וכן עיקר).

9. משנה ברורה ס' רעג

(ג) ומ"מ לכתחלה טוב שלא לסור ממקום שקידש דהא יש מחמירין גם במפנה לפנה אם לא שהיתה דעתו בעת שקידש לאכול בפנה אחרת אז מסתברא דאין להחמיר בזה: (ז) אפילו מבית לחצר - וה"ה מבית לבית אם רואה מקומו ואין שביל היחיד קבוע בימות החמה ובימות הגשמים מפסיק ביניהן. **ואין לסמוך על דעת הי"א הזה רק לענין דיעבד בשעת הדחק** שלא יכול לסעוד במקום הקידוש אבל בלא"ה יזהר מאד שלא להקל מבית לבית ע"י ראית המקום כי יש אחרונים שמחמירין אפילו דיעבד:

10. רא"ש מסכת פסחים י:ה

אבל אם מתחלה קידש **אדעתא דהכי** לאכול במקום אחר יצא ידי קידוש.

11. שו"ת הרשב"א חלק ז סימן רצה

עוד אמרו בירושלמי...הרי זה מקדש בתוך ביתו ואוכל בסוכה... משמע שיכול אדם לקדש שלא במקום סעודה היכא **שהתנה** כגון זה ופליגא דשמואל דאמר שמואל (פסחים קא). אין קידוש אלא במקום סעודה **ושלא חלק בין התנה ללא התנה**... ולא שבקינן תלמודא דידן מפני הירושלמי. ולכן אסור לקדש שלא במקום סעודה אפי' התנה:

12. ביאור הלכה סימן רעג

וכן עיקר - ומ"מ **לכתחלה לא יעשה כן** אלא במקום דוחק דהא המ"א בסק"א מחמיר לכתחלה אפילו במפנה לפנה ונהי דשם כתבנו

Rabbi Yitzhak ben Yaakov Alfasi Ha-Kohen (Rif)

1013-1103

The Rif was a posek in Algeria, living most of his life in Fes. He was a student of Rabbeinu Nissim (the Maftach) and Rabbeinu Chananel. In his commentary on the Gemara, the Sefer Ha-Halakhah, the Rif tries to deduce and clarify the halakha based on the Gemara. He wrote a comprehensive work that presents all the practical conclusions of the Gemara in a clear and definitive manner, leaving out the hava amina, aggadeta, etc. It is interesting to note that he often left out halakhot that applied only in Israel. He wrote on 24 different masekhtot. He was a rebbe of Rabbi Yehuda Ha-Levi and the Ri Migash. The last Gaon, Rav Hai Gaon, died when the Rif was 25, so with him ended the Geonic period (and the period of the Rishonim began).

Rabbi Yaakov ben Asher

c. 1269-1343

Rabbi Yaakov was the son (and student) of the Rosh and he is often referred to as the Ba'al Ha-Turim, named for his famous sefer, the Tur. He lived most of his life in Toledo (was then part of Castile). The Tur had four sections: Orach Chaim, Yoreh De'ah, Even Ha'Ezer, and Choshen Mishpat. His sefer was the foundation (and order) for the Shulchan Arukh of Rav Yosef Karo. The Tur often traces the halakha from the Torah and Gemara through the Rishonim. He often used the Rif as his starting point, and compared him to the Rambam and the views found in Tosafot. He does not cite only the opinion we follow, but even opinions he rejects. Unlike Mishneh Torah, he dealt only with halakha that was applicable in galut.